

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՎԵՅ. Ստիճանն զանձնելի ահա- նակաւ պատանանքսըրըրկեց Լուսնի զայսին

1 իվերբուր 13 սոյ
Քաւոյակ, Մ. Դ. Թ. ՅԿ
Կախում 15000 Լակ:

ԿԱՍԱԿԱՆՆԵՐՈՒԹՅՈՒՆ	
ԵՆՍՏԱՆ ՌՈՒՄՈՒՄԻԵ	
Յ հայկ. արքայք իրիկուն	52 4
6 ի արքայք սուլտան	52 8
բայակցու	52 3
կես օր	

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՉԲՈՒՅՐՈՒԹԻՒՆ

Գաւ առաջին հարստանորութեանց յանձնաժողովը մեր գաւառաբնակ հայոց կրամ զաւեթը մի առ մի յուցեն իւր իւր թարմանքի ինչ համար պէտք եղած զարմաններն ու մի առ մի հը չանկած է ըստ իւր գաղափարներն, եւ Բնդհանուր մարմնի քննութեան յանձնած է:

Յաւերան անհնէն զմիջակիւր ամենն անկախն, կենոց եւ պատուոյ բանա- բարութիւններն են, որոց կրամարարող շնք կը լինին մեր տարրագրգ ազդա- կինք Հայաստանի քրթնարեանի երկիր- ներուն մէջ՝ տանոց ինքնին բնին պատու պանելու կարգութեան:

Բաճակն պատահած յամենկի բար- բարութիւններն որոց ազեկատու ըն- կարող իրենքը կու գան մեզ եւ կը հը- բատարակենք զոչ իրանն թէ շատ անգամ մեր ազգայնաց իրենց կեանքն ու պատվին անձամբ պաշտպանելու անկարողութիւնը բարբառուաց յան- քըրտութիւնը քաջայելբու կը ծա- օայն, մանաւանդ այնպիսի երկիրնե- լու մէջ, ուր զիգերն ու քաղաքներն իրարմէ հեռի, հողորդ աղջող թեանց միջոցներն եւ կառավարական հիւ- ռութիւնները զմեզ արեւն լինի իւր ար- ջանքն զիգերն քանակիւր ինքնին զինն պահարանիւ եւ պաշտպանելու հարկին մէջ կը դանտու:

Արեւն շատանք անցեալ արքե- որ երկու զինեալ իւրաւ Զուակի ա- ռաւ օտ հայտարանի զի զի մ'եկի իրեն կտնային Ս. պատարայի մամանայ, մինչդեռ բարբ մարտիւրն Եկ զիգերն կը դանտու, եւ Ս. Արեւն պատարու- ցիլ քաճանային ձեռքն աւանդ- պըծելու յանդ զինոցն տնայալ բաղ- մալթեան աչքին առնել, պոց մէջ քո- նի մը քաջասիրտ մարդիկ չկողին զըտ- նալիլ որ կրանի արքայութեանց Էղծմ այն անհանգուածելի անարդանաց զէմ կենային իրենց մահն իսկ ու- չընին աւանդ:

Արեւն շատանք եւ չկարողացիւնք որ մէկ կամ երկու զինեալ շարդորժք ցերեկ ժամանակ արձակ համարձակ գիւղ մը կերթան, ամեն անդինու- թիւն կը գործեն, կը զարնեն, կը կա- լողանեն, կ'արմենեն, կ'անանց եւ ապիկանց պատահը կը յանարարեն, եւ գեղին ուժեղ ժողովուրդն անմաւնջ անձնատուր կը լինի շարագործին:

Արեւն շատանք պայտայցներ զէն, որ ինչճերուն ըստ քնաւ չէ մնացած այն սիրտը, այն արիւթիւնը, այն պատույ զգացումը՝ որ այսպիսի պա- րապալից մէջ կեանքն իսկ արհամար- ճել կրանայ:

Կան արպարիւ բոցաւու, թիւններ, կան տեղեր, քոց չոյ ժողովուրդները արտաւ են զա՞մ են, կրանն ինքզինք- նին պաշտպանել եւ կը պաշտպանեն, բոց տանք ընդ հանրապետ Հայաստա- նի թեւաւ զարբերու բնակիչներն են, իսկ զառաւագարաց թեակիւր մեծ մա- յամբ զարկ են այլ բարեմանութեան:

նէն, զի դարերէ ի վեր շարունակ հար- տած կրեւրք բանաւորներն եւ բարբա- րաւ քրքրեկ ու սիրտ մեռացած է ինչ- ճերուն մարդ ոչ պատու զգացում:

Բանձնաժողովն այս տնուր պիճա- կին պատահիկ ինքարագրերն աչքին անձեռ անհնայով կ'երեստց:

1. Ժողովուրդ մը իրեն զէմ պո- ծուած տապալու թիւններէ ինքզինք պաշտպանելու ամեն ժամանակ իրա- ռուք ունի, ի թէ կառավարութեան պարտքն է անպակութիւնը Զինքը- ձանոց բանաւորներն ու կեցիք քիչները խտուր պատմել անհատից ալ պարտ- ընն եւ իրաւունքն է իրանու թեան ներկայ չըստուած արարողանք մէջ իրենց կենոց ընչից եւ պատուին զէմ անհատական յարձակու մը վանել: Ասոր համար ու պատույ զգացում, անհա- տանան բաժնի թիւն իր անձին վրայ վատահո թիւն եւ զէնքի վարձութիւն հարկ է, եւ անոր ուլ ամենն աւելի զինուարութիւնը կ'ուսայ տայ:

2. Կանոնաւոր կրթութիւնն ու դաս- ախարակութիւնն զարկ մտնանա՞ք մար- զըրոց մարտն միայ խրատները պատ- աշխարհը եւ հրամաններն արեւալ ազ- դեցութիւն չունին սրջայի պայի օրի- նակները: Ըստն արարանիկը եւ մա- լեւանդ մահմեմականներուն վրայ ալ անքաթեան հանապազ հրատարակած հատարութեան եւ անխարութեան հրահանաց թիւնն աւելի հատարու- թեան իրական եւ պայի փորձերն ա- սուել ազդեցութիւն կ'ունենան: Այս իրական եւ զգայի փորձերն մէկն ալ զինու պատիւնն է իւր ամեն անախ- ճանի եւ պատույ հաւասար պարմա- ներով: Այն ժամանակ կը տեսնէ մահ- մեմականը, որ քրիստոնէական կամ ոչ- մահմեմական իրմէ ստորին արարած մը չէ, քաղաքական ամեն պայմանե- րով իրեն հաւասար քաղաքացի է, եւ ինք անոր վրայ խորտապաւ եւ զայն արհամարհելու պատճառ մը իրաւունք մը չունի:

3. Զինուարութիւնը վարձող մ'է, ալ մարդ կանոնաւորութիւնն ճշգու- թիւն կարող ապահովելու ընկերակա- նութիւնն պատուր, քանի թիւն կը սոց- իի բարեկամութիւնը՝ որք մարդ- կային կենոց համար ամենահարկաւոր են: Վարուք բարբառ, հաւատարմ եւ համարմտ իրարմէ սարքեր անձինք իրար շորքեր իրար սիրի իրարու հետ կենցաղապարիկ կը ստիկին՝ ինչպէս մէկ զայրոցի մէջ՝ վարձուած անհետա- կիցք: Եւ այս բարեկամութիւնը կամ ընկերակաւութիւնը միջնու զվարձան կը տեսէ:

Այս նկատումներն են ահա՝ որ յանձնաժողովն անպատու պիտը թե- լուրքն ինն մեր գաւառաբնակ իսկզակ աղբայնոց կրծ՝ քաղաքային եւ ըն- կերական հարստահարութեանց՝ եւ կեցիք քանց զէմ խոզուած զարմանի միջոցներն մէկն ալ զինուարութիւնը զենք օրուաները փողապարձ զոհս, շուրթի ճիւղերն աւելի տեսնելով մեր աղբայնոց ներկայ տառապեալ վիճակին մէջ:

Ուրիշ յորձանով մ'ալ ընենք թէ ինչ կրանն լինիլ փոխող արձ զո- հարութիւնները, եւ ինչ պայմաններով կրանն յանձն անտախը որպէս զի զար- մալք յաւն աւելի չը լինի:

Կաթնաղկուական յարաբերութեանց յանձնաժողովն Ս. Գառնիարքի հրա- յերանք էր թէ ի վարձի իս զտ. մարտե- լով կ'իլիկիլով կամ օրկիւնան են: Գոչոց կեցրեանկան վարչութեան հետ յա- բարբութեանց ծրագիրը պատարա- տեց, եւ յառաջիկայ ուրբաթ օրն Բնդհանուր մարմնի պիտի ներկայս- յանէ:

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ ԳԱՍԱՌԱՅԱՆ ՀԱՐԱՍՏԱԿՐՈՒԹՅԱՆՑ ԲՆԵՈՒԹԵԱՆ

ՅԱՆՏԱԿՈՂՈՎՈՑ (Երևան-Բնո Տ- Բն 1161) ՄԱՆԱԿՈՐ ՀԱՐԱՍՏԱԿՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԱՆ

1. Քիւրաքը եւ ուրիշ թեանցիցե- զեր պոնց վրայ աւելցան վերջին տա- ըններս Ձերքիցերը, ոչ միայն Հայոց այլ եւ ուրիշ ազգաց ալ, եւ մանա- մանք կառավարութեան զանձու ալ մեծապէս փրատակար են: Ասորք զէնք կը կրեն, կառավարութեան ոչ սուրք կուտան, ոչ պիտօր, եւ պայտար- են, մինչդեռ միւս ժողովուրդներն անգէն են եւ կառավարութեան աւարք եւ պիտօր կուտան, աւելի տարբ մ'ալ այլ պայտարներուն տարբ պարտաւորութեանը:

Կառավարութեան կիկայ կամ թիւրթերուն եւ այլոց ձեռքէն զէնքն անտու, եւ կամ միւս ժողովուրդը ալ զէնք ալ, այն ամեն երկրը այս ա- զեանէն կ'ազատի, վրանարեանի զտ- զանները զի կարեանի մարդեր կ'ըլուն:

2. Այն մանուսը հարստահարիչ- ները որսնք թակած յամտանէ պի- տի յիշատակութիւն: Գրան մատա յա- նելի տեղիկաղրին մէջ, բաւանդ խ- րենց՝ անդերեկն է ի բու մէկ օքսա- ըրել՝ անանց այս միջոցը ձեռք առնե- լու շատ զգուշին է նոյն անգիրու- թըտաւ մարդուրը աղանդ անոնց այգեցութեանն եւ անոնց ձեռք զե- լի մ'աղէն:

3. Գարակաւորութեան օտնաճակ լու- ներուն վրայ եւ քիւրաքի տարածու- ան կարգիւրը պարտաւորն հաւատա- լու պէտք կայ:

ԳԱՍԱՌԱՅԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎՍԻՂՈՒ

ԹԻԱՅԻՆ ԱՅԿՈՒԹՅՈՒՆ ԳԱՐԱՆ

1. Արհմանուարութիւնը անմիջա- պէս գործադրել առ ընդհանուր գա- վառացի մէջ:

2. Մահմանուարացիս կաղմեալ դաւաճական աղբային վարչութիւն- ները տեղական կառավարութեանց յարգել, եւ անոնց միջնորդութիւնն ընդունել տայ:

3. Առանցիկներն հասցնել զի յանգալիները խիտա հաղաւթ իւտ են:

4. Առանցիկները թաւանքը քանակու- յակաւ դասուն ու վերածելու գրու- թիւնն ընդունել, այս կերպով ինտ- ըրեկոց յանկու ոչ միայն օտ ինքար- ձակաւս մ'ըլլայ, այլ եւ ազգային գործոց եւ վարչութեան հետ եւ թանկեւն անձինք՝ որսնք ամուրի կեանքն իսյս կուտան, քանակու- կան աստիճանաւ ալ պարտաւոր կը- լան աստիճանը, ինչպէս որ անդ անդ արդեն քանակու առանցիկներ կան: Այսպիսի վիճակաց մէջ կ'այլակաղաղ պիտի ըլլայ միշտ, ինչպէս է արդէն, հոգեւոր զէտ, հովիւ, եւ տեսող գա- վառին:

5. Առանցիկական վիճակաց քա- ժամանակ ինչկը կարողացրէ, օրդի վիճակը խիտա տըրուաղեալ է, եւ շատ անպատան, մանաւանդ վիճակի թիւրթիւնն հատապատեղին ի վեր:

6. Արքեպիսկոպոսարաններուն մէջ բարեւ ընտնուարութիւնն եւ օրհնա- տար գիւտն հաստատել, որսնք երբեք չեն տեսնուած գաւառացի մէջ:

7. Այս գործաններուն ըստ կը յաւերմք ուրիշ անհնահարկաւոր գարան մ'ալ որ ամենու ծանոթ է, այն է Գառնիարքի Բնո Տ- Բն 1161:

Գաւառներն եւ կամ հանրագրին աւել աւել զնոյնն անհար է որ ա- ռաջին մատու թիւնն այս ըլլայ թէ՛ աղիտութիւնն է զի կուտար պատճառ անհոյս շարհոց:

Արդարեւ գաւառներ կան, ինչ- պէս են վերաբնակաւոր օտնաճակները, որ իրենց կենոց, բնոյց եւ պատույ

անպատճալ վիճակին մէջ ինչպէս պի- տի կրանն այս կեանուարոց միջոցին գիմել:

Թեքեւս այն կողմերը ազատ ըլլած այն պատասխանատուութեան, որ օւնին մնացեալ ամենայն գաւառա- յինք: Ստիպին Բանձնաժողովս կը նը- կատե թէ՛ նոյն իսկ այն գաւառաց մէջ յաջողակ է քանիքան Առաջ- նորգը՝ եւ ապայային վարչութիւնը՝ կեցրեանկան մարտութեան պաշտպան- լելով կրանն մեծ ծառայութիւն մա- սու զանէլ զառաջարկութեան կեղ- բանակն վարչութիւնն պաշտպան- լելով կ'ըլունք, վասն զի տղիտու- թիւնը տեղան ինքուար ինչքից տա- ներ կրանց յարուցանել ըտաւորա- թիւնն տարածել աղբայնոց թեան մի գէմ, որ անոնց կ'արդիւնական վար- չութեան պաշտպանութեան՝ շատ զմեզ ալ է գաւառաբնակութեան մա- յարմին այն գաւառացի մէջ, որսնք միջնու շարք զարկ են անիլ:

Բայց թէ ինչպէս եւ ինչ հետըտ- տար միջոցներ ի գործ դնել պէտք է գաւառաբնակութեան մատուցան հա- մար, այս մեծ խնդիրը Ազգային Ժո- ղովից եւ կամ այս մասին յատուկ կազմեալ Բանձնաժողովն մը գործ է: Թանձնաժողովս ալ կ'առաջարկութիւնը մի- այն կը ներկայացնէ թէ՛ մէկ քանի գաւառացի մէջ վերջին անգամ ձեռք տեսնուած միջոցները բոլոր արդիւն- տարաւորեալ ողիւնը պոքի են, ուտի տողային գաւառաբնակութեան նախ- անկան ընթացքի հիմնական յատակա- ղիմ մը պէտք է, առ հասարակ բարը հայայնակի զիգործելի մէջ ուտանլու հարկէն եւ զիբաւ աւանդելի, եւ իւրաքանչիւր գաւառի մէջ զանուած վանքերն ուլ անկարող զիգործելի օ- ժանդակ ըլլալու վիճակի մէջ պէտք է գրուին:

ՎԵՐՋՈՒՆ ԵՒ ԱՍՈՑԻԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Գաւառացի վիճակը քննելու եւ գործները խնդրելու հոգը առաջին անգամ է որ ձեռք կ'առնու Ազգային Բնդհանուր Ժողովը, եւ տարաբնոյ չիտ թէ պիտի ժամանէ իւր բաղձա- ջած նպատակին, անկող յարաբե- լանք ընել:

Ինչպէս յարտաւերութեան, զերթ ամեն անակ վարձակներէ՝ որ վեր- յին տաճարակոյ լինալոցը արտարած էին, մեծ պէտք մ'է Ազգին Թէ՛ այս եւ Թէ՛ միւս ամեն կենսական խնդ- րոց մէջ:

Այս ձանքերը կանոնաւորելու եւ արդիւնաւորելու խնդիրն ալ միայն ու շարքութեան օտնաճակ հարկ է, այս մասին Ազգային Բնդհանուր մարմնը միայն ձեռնապալ է, եւ Բանձնաժողովս կը կուտայ իւր անուարեք մէջ նկատե՝ քանի մը ստիպանել ինչքերու համար առաջարկել, որ Բնդհանուր Ժողովը աւարչութեան ամաւա զա- նանք կամ Բանձնաժողովներու միջո- ջաւ քննէ, եւ տեսնք են:

1. Արեւն շատանք վերջը, Ամեն ամենու այս վիճակը ըստ արմանդի- քննելու եւ վիճակացը պիտը պիտը ներկայ Բանձնաժողովն զգուշի կրպով կը տեսնէ:

2. Ինչպէս արեւն շատանք Այս մասին պիտուր իր իսկ մեծ է, բայց մա- թիւ գիւղեր ու քաղաքներ ալ զարկ են ճշմարիտ վարչութեան թիւնն, ու բուն շարքը թեքեւս կրաւորարմութեան ալ հասնի:

3. Գաւառաբնակութեան վերջը, որսն զիտայ արդէն իտուեկայ:

4. Արեւն շատանք վերջը, Եկե- ղիցիք, վերաբարք եւ անհոյս կաղ- ւածք եւ այլն, ընդհանուր արձանապ- րութեան առնելու եւ ապահիւ- պեւար այնպիսի անպարտաւոր զարձան- է, որ ամեն մէկ մատու կարուտան ան- զ արձանելի է:

Բանձնաժողովս ներկայ Տեղեկա-

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Աղէքանդր Տիմոքի այս ամե- նէն ընտիր եւ հետաքրքրաշարժ պատ- մանքն վէպին առաջին հատորն ար- դէն հասաւ 'ի Կ. Պոլիս եւ կը ծախ- ւի Պ. Յ. Գափաֆեանի գրատունը յոյճ բաժանորդք կրնան ստանալ Տեաե. եանց վաճառատուներն որ 'ի Չարնաք- ճըլար եօգու չու թիւ 10 :

ԾՈՒՆՈՒՑՄՈՒՆԻՔ

1872 ժարտի սկիզբէն մինչեւ 1873 վնասորտի վերջը մէկ տարուան մէջ կայսերական բանակներուն համար պէտք եղած զենքերէնց քննահատու- թիւնը պիտի ըլլայ 'ի Տարի Շուրա հինգշաբթի օրերը նոյեմբերի 4էն մինչ 'ի գեղարկութիւն վերջ. զենքերէնց տե- սակը եւ պայմանները գիտնալ ուղղու- ներուն պիտի ծանուցուի 'ի Տարի Շուրա :

Յիշեալ զեղբորոյքը մատակարարու- լու յանձնատու վաճառականք հրա- յիրելու են ներկայանալու նոյն օրերը :

4 նոյեմբ. 1871

'ի Գուռն Սպարապետի

կայսերական դրաց պիտոյնց հա- մար 14000 մէթրո Շարքարապոյն տօք պէտք ըլլալով, յիշեալ վաճառքը տալ ուղղով վաճառականք կը հրաւիր- ւին երկուշաբթի օր նոյեմբերի 8ին ըլ- լալով քննահատութեան ներկայ դրու- նալ 'ի Տարի Շուրա :

4 նոյեմբեր 1871

'ի Գուռն Սպարապետի

Խոյնտի կայսերական դարձորա- նին համար պէտք եղած 10300 քիլոգ- րամ ֆէլժ-Պոլս զննահատութեան պի- տի դրուի յառաջիկայ երկուշաբթի նոյեմբերի 8ին 'ի Տարի Շուրա, Ռուսի տարու յանձնատու եղող վաճառա- կանք կը հրաւիրուին 'ի Տարի Շուրա նոյն օրը ժամը շին միջոցները :

2 նոյեմբեր 1871

'ի Գուռն Սպարապետի

ԽՄԲԱԿԻՐ-ՏԵՆՈՐԷՆ
Կ. Ս. ԻՌԵՒԻՃԻԱՆ
'ի ՏԳՈՒՐԱՆԻ ԻՄՈՒՍ ԼԻԱՐՈՑ
Կ. ՊՈԼԻՍ ՁԻՆԻԼԻ ԽԱՆ

ՇԻՐՔԼԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ

ՇՈՂԵՆԱԿՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵԻԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1871 ՆՈՅՏԵՐԻՆԸ ԵՐԵՎԱՆԻ ՍՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԵՆՆԵՆ ԵՆՈՐ ԿԱՐԱՎԵՐԱԿՈՒՄ

ԿՐԻՍԿԻ ՕՐԵՐԸ ԲԱՆՈՂ ՇՈՂԵՆԱԿՆԵՐԸ

Table with columns for ship names, dates, and agents. Includes entries like 'Պէտրոս Գրիգորեան', 'Պէտրոս Գրիգորեան', etc.

Table with columns for ship names, dates, and agents. Includes entries like 'Պէտրոս Գրիգորեան', 'Պէտրոս Գրիգորեան', etc.

ԽՈՒՆՈՒՑՄՈՒՆԻՔ

Table with columns for ship names, dates, and agents. Includes entries like 'Պէտրոս Գրիգորեան', 'Պէտրոս Գրիգորեան', etc.

Ա. Ռ. Ե. Ի. Տ. Բ. Կ. Ա. Ն.

Table with columns for categories and values. Includes entries like 'ԸՆԹԱՑԲ ԳՈՒՆԱԿՈՒԹԵԱՆ', 'ԸՆԹԱՑԲ ԴԲԱՍՈՑ', etc.

Table with columns for categories and values. Includes entries like 'ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԳՈՒՆ ԵՐԵՎԱՆԻ', 'Ա. Ր. Մ. Տ. Ի. Ք.', etc.

Table with columns for categories and values. Includes entries like 'Վաճառ', 'Պարկաւարտ', etc.

Table with columns for categories and values. Includes entries like 'ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ', 'Ի Ո Ղ Ա Կ Զ Ո Ր', etc.

Table with columns for categories and values. Includes entries like 'Պարկաւարտ', 'Վաճառ', etc.

Table with columns for categories and values. Includes entries like 'Մ Ա Ս Ի Ս', 'Պարկաւարտ', etc.

Table with columns for categories and values. Includes entries like 'Մ Ա Ս Ի Ս', 'Պարկաւարտ', etc.

Table with columns for categories and values. Includes entries like 'Պարկաւարտ', 'Վաճառ', etc.

Table with columns for categories and values. Includes entries like 'ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ', 'Պարկաւարտ', etc.